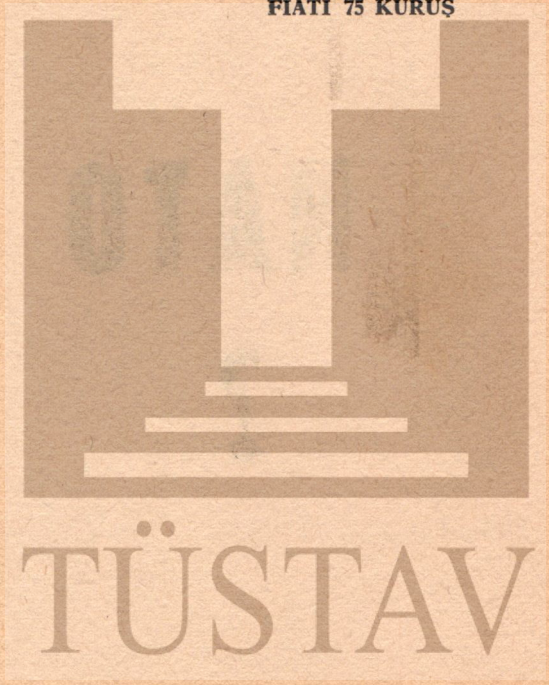
İkt. Fak. Tal. Cemiyeti Yayınları : 1

NATO ?

TÜSTAV

1968—İstanbul
1968

FİATI 75 KURUŞ



DİZGİ ve BASKI : ACAR Matbaası
T e l . : 27 66 40

ERKAN KILIÇAY.
21D/18708

ÖNSÖZ

Çağımız, emekçi dünya halklarının kesin zaferlere yürüdüğü kurtuluş savaşları çağıdır.

Doğalki Türkiye'mizde bu akışın içinde ve en ön safındadır. Boynundaki kapitalist emperyalizmin zinciri NATO'yu kırıp aşacak tam bağımsız, Toplumcu Türkiye'ye varacaktır.

Örğütümüzde kendince bu savaşa katkıda bulunabilmek amacıyla elinizdeki araştırmayı yapmıştır.

Araştırmayı yapan arkadaşlara teşekkürlerimiz doğaldır.

Aydınlık bağımsız, mutlu günler bizimdir.

İ. F. T. C. Başkanı

Toygun ERASLAN

TÜSTAV

Hazırlayanlar :

Erdal Yenişey

Afitap Pusat

Cemal Soner

Reşat Özsoğuk

Sevim Özgüven

Alpay Yalçın

GİRİŞ

NATO'yu anlamak için önce NATO'yu hazırlayan evreyi özet olarak incelemeliyiz.

MONROE DOKTRİNİ :

Başkan James Monroe'nun 2. 12. 823 de kongreye verdiği yıllık mesajın yorumudur :

Avrupanın sömürgen ülkeleri Güney (Latin Amerika' yı sömürme yarışında iken A. B. D. onlarla bu rekabete katılmaktansa Latin Amerika ülkelerinin bağımsızlıklarından yanaymış gibi görünmüş «Amerika Amerikalılarındır» demiştir. Sonraki olaylar bu sözün «Amerika A. B. D. nindir» niyetiyle söylendiğini tanıtlamıştır.

Monroe doktrini ayni zamanda A. B. D. nin de Avrupa ülkelerinin işlerine karışmaması gerektiğini ileri sürmekte, böylece dünyanın bu yanı bizim o yanı sizin olsun demekteydi.

Monroe doktrini o günkü koşullara göre Dünyayı paylaşan bir A. B. D. ideolojisi idi. Bu George Washington'dan beri A.B.D. dış politikasına eğemen olan bir prensip olarak görünüşte Truman doktrinine kadar devam edegeldi. Bu arada çıkan I. Dünya Savaşına giren A.B.D. de 1914 yılına göre tekellerin kazançları 1917 de üç-dört katına çıkmıştı. Savaş A.B.D. ekonomisinde birikime sebeb olmuş, bu birikim üretimi kamçılamış bir yandan da I. Dünya Savaşı sonrasında A.B.D. yi kapital ihracında başa geçirmişti.

Kapitalizmin iç çelişkileri 1929 Dünya buhranını ortaya çıkardı. Buhran önlenmeye çalışılırken KEYNESGİL araçlar (krizler ileriye atıcı ya da geciktirici) ortaya çıktı.

1917 de Doğuda Sovyet Sosyalist Devrimi başlamış bu eylem kapitalist dünyayı küçültmeye yönelmişti.

a) Bu küçülme tehlikesi

b) Sömürgelerin ve piyasaların da yeniden paylaşılması gereği emperyalist ülkeleri II. Dünya Savaşına sürükledi. Bu savaşta da A.B.D. nin üretim miktarı kamçılandı. Ekonomide kârlılık dolayısıyla yatırımlar hızlandı.

Savaş sonunda Avrupa ülkeleri güç durumlara düştüler. İşte bu sırada Truman belgeler kısmında göreceğiniz dışa açılma politikasını savunurken gerekçe olarak A.B.D. nin refahını ileri sürecektir.

TÜSTAV

BELGELER

Kanun No 5886 Kabul Tarihi 18/2/1952

NATO Antlaşması

Md. 1 — Birleşmiş Miletler Andlaşmasında kararlaşmış olduğu üzere, araçlar, dahil olabilecekleri bilumum milletlerarası ihtilâfları, milletlerarası barış güvenliği ve adaleti tehlikeye koymayacak surette barışçı yollarla halletmeyi ve milletlerarası münasebetlerinde Birleşmiş Milletlerin gayeleriyle her hangi bir suretle telif edilemiyecek tahdit veya kuvvet istimalinden çekilmeyi taahhüt ederler.

Md. 2 — Taraflar kendi hür müesseselerini takviye, bu müesseselerin istinat ettiği prensiplerin daha iyi anlaşılmasını temin ve istikrar ve refahı sağlamaya has şartları geliştirmek suretiyle milletlerarası mustihane ve dostane münasebetlerin inkişafına yardım eyliyeceklerdir. Taraflar, Beynelmilel iktisadî siyasetlerindeki bütün ayrılıkları izaleye çalışacaklar ve içlerinden herbiri veya hepsi arasında iktisadî işbirliğini teşvik eyliyeceklerdir.

Md. 3 — İşbu antlaşmanın gayelerinin daha müessir bir şekilde tahakkukunu temin için taraflar, kendi hususî vasıtalarını çalıştırmak ve birbirlerine karşılıklı yardımlarda bulunmak suretiyle, münferiden ve müçtemian, devamlı ve fiilî olarak haraket edip bir silâhlı tecavüze karşı mün-

ferit ve müşterek mukavemet kudretlerini idame ve tezyit eyliyeceklerdir.

Md. 4 — İçlerinden herhangi birinin mülkî tamamiyetinin, siyasî istiklâlinin veya güvenliğinin, taraflardan birinin fikrine, tehdit altında bulunması halinde taraflar birbirleriyle istişarî eyliyeceklerdir.

Md. 5 — Taraflar içlerinden birine veya birkaçına karşı Avrupa'da veya Kuzey Amerika'da vâki olacak silâhlı bir tecavüzün bütün taraflara tercih edilmiş bir tecavüz addedilmesi ve binnetice taraflardan herbirinin böyle bir tecavüzün vukuu halinde, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 51. maddesiyle tanınan münferid veya müşterek meşru müdafaa hakkını kullanarak, Kuzey Atlantik Bölgesinde güvenliği yeniden tesis ve temin için, silâhlı kuvvet istimali de dahil olmak üzere, lüzumlu göreceği harekete, münferiden ve diğer taraflarla mutabakat halinde, hemen tevessül etmek suretiyle tecavüze uğrayan taraf veya taraflara yardım eylemesi hususunda muteber kalmışlardır.

Bu mahiyette olan her silâhlı tecavüz ve bunun neticesinde alınan her tedbir derhal Güvenlik Konseyinin ıttılaına arzolunacaktır. Bu tedbirler Güvenlik Konseyinin Milletlerarası barış ve güvenliği yeniden tesis ve idame için lâzım tedbirleri alması ile nihayet bulacaktır.

Md. 6 — Taraflardan birinin Avrupa veya Kuzey Amerika'daki ülkesine, Fransa'nın Cezayir vilayetyine, taraflardan herhangibirinin Avrupa'daki işgal kuvvetlerine, Kuzey Atlantik bölgesinde Seratan Medarının kuzeyinde olup taraflardan birinin hakkı kazasına tabi bulunan adalara ve-

ya aynı bölgede taraflardan birinin gemi veya uçaklarına karşı yapılan bir silâhlı tecavüz, taraflardan birine veya birkaçına karşı yapılmış bir tecavüz addedilip 5. maddenin tatbikini icabettirecektir.

Md. 7 — İşbu Antlaşma Birleşmiş Milletlere üye olan tarafların Birleşmiş Miletler Antlaşmasından mütevellit hal ve vecibelerinin, yahut millerlerarası barış ve güvenliğin muhafazasında Güvenlik Konseyinin aslî mesuliyetini haleldar etmez ve herhangi bir şekilde haleldar ediyor gibi tefsir olunamaz.

Md. 8 — Taraflardan herbiri, kendisiyle diğer herhangi bir taraf veya diğer herhangibir devlet arasında halen meriyette bulunan milletlerarası taahhütlerden hiç birinin işbu antlaşma ahkâmına mugayir olmadığını beyan ve antlaşmaya aykırı herhangibir milletlerarası taahhüdüne girişmemek vecibesini tekabbül eyler.

Md. 9 — İşbu Madde ile Taraflar Antlaşmanın tatbikatına müteallik meselelerde selâhiyetten olmak üzere, içinde âkitlerden herbirinin temsil olunacağı bir konsey ihdas ederler. Konsey her an ve süratle toplanabilecek şekilde teşkilâtlandırılacaktır. Konsey lüzumlu olacak talî teşekkülleri kuracak; bilhassa 3. ve 1. maddelerin tatbiki için alınacak tedbirleri tavsiye eyliyecek olan müdafaa komitesini hemen tesis eyliyecektir.

Md. 10 — Taraflar, işbu antlaşmanın prensiplerinin gelişmesine ve Kuzey Atlantik bölgesinin güvenliğine yardım edebilecek durumdaki diğer her Avrupa devletini antlaşmaya iltihaka, oybirliğiyle, davet edebilirler. Bu suretle davet olunan

her devlet kendi iltihak vesikasını, Amerika Birleşik Devletleri Hükûmetine tevdi etmekle antlaşmaya taraf olabilir. Amerika Birleşik Devletleri Hükûmeti her iltihak vesikalarının tevdiinden Taraflardan herbirini haberdar eyliyecektir.

Md. 11 — Bu antlaşma Taraflarca kendi Anayasaları kaidelerine tevfikan tasdik ve hükümleri ona göre tatbik olunacaktır. Tasdiknameler, Amerika Birleşik Devletleri Hükûmetine mümkün olduğu kadar çabuk tevdi edilecek, mezkûr Hükûmet her tasdiknamenin tevdiinden diğer bilcümle mümzi devletleri haberdar eyliyecektir.

Antlaşma, Belçika, Kanada Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Lüksenburg, Hollanda ve İngiltere dahil olmak üzere, mümzi devletlerin çoğunluğunun tasdiknameleri tevdî olunur olunmaz, tasdik eden Devletler arasında meriyete girecek ve diğer mümzi Devletler için tasdiknamelerin tevdii günü vacibüt tatbik olacaktır.

Md. 12 — Antlaşma 10 sene meriyette kaldıktan sonra veya muahhar bir tarihte, Taraflar, içlerinden birinin talebi üzerine, milletlerarası barış ve güvenliğin idamesi için Birleşmiş Milletler Antlaşmasına tevfikan aktedilmiş bulunan gerek muntakavî, gerek cihan şümül mahiyetteki tertiplerin tekâmülü de dahil olmak üzere, Kuzey Atlantik Bölgesinde o tarihte barış ve güvenliğe müessir amilleri nazarı itibara alarak, Antlaşmanın tadili hususunda yekdiğeriyle istişarede bulunacaklardır.

Md. 13 — Antlaşma 20 sene meriyette kaldıktan sonra, Taraflardan herbiri Amerika Birleşik Devletleri Hükûmetine feshi ihbar ettiği tarihten bir

sene sonra, kendisine taallûku itibariyle Antlaşmaya nihayet verebilecektir. Amerika Birleşik Devletleri Hükûmeti her fesihnamenin tevdiini diğer âkitlere bildirecektir.

Md. 14 — Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteber olan bu Antlaşma, Amerika Birleşik Devletleri Hükûmeti Hazinei Evrakına tevdi edilecektir. Tasdikli suretleri bu Hükûmet tarafından diğer mümzi Devletler Hükûmetlerine verilecektir.

Yunanistan ile Türkiye'nin Kuzey Atlantik Antlaşması ilhakına mütedair.

PROTOKOL

4. Nisan 1949 da Waşington'da imzalanan Kuzey Atlantik antlaşmasına taraf olan devletler Kuzey Atlantik Bölgesi güvenliğinin, Yunanistan Krallığı ve Türkiye Cumhuriyetinin işbu antlaşmaya iltihakıyla artacağına kani bulunmakla, aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

MADDE 1 — İşbu protokolun yürürlüğe girmesi ile Amerika Birleşik Devletleri Hükûmeti, bilumum taraflar namına, Yunanistan Krallığı Hükûmeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetine, bu protokolün ikinci maddesiyle muaddel şeklini alacak olan Kuzey Atlantik antlaşmasına iltihak için bir davetiye gönderecektir. Bunu müteakip, Yunanistan Krallığı ile Türkiye Cumhuriyetinden herbiri, iltihak vesikasını Amerika Birleşik Devletleri Hükûmetine tevdi eylemesi tarihinde, Antlaşmanın 10. maddesine tefrikan işbu antlaşmaya taraf olacaktır.

MADDE 2 — Türkiye Cumhuriyetinin Kuzey Atlantik antlaşmasına taraf olması halinde antlaşmanın 6. maddesi, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetinin iltihak vesikasını Amerika Birleşik Devletleri Hükûmetine tevdi eylemesi tarihinden itibaren, aşağıdaki şekilde tadil edilmiş olacaktır :

i) Taraflardan birinin Avrupa ve Kuzey Amerikadaki ülkesine yahut Fransa'nın Cezayir vilâyetine, Türkiye ülkesine, yahut Kuzey Atlantik Bölgesinde seratan medarının kuzeyinde olup taraflardan herhangi birinin hakkı kazasına tabi bulunan adalarda,

ii) Taraflardan herhangi birinin işleri ülkelerde veya bu ülkeler üzerinde yahut Avrupa'nın Antlaşma yürürlüğe girdiği tarihte, taraflardan herhangi birinin işgal kuvvetlerinin konaklamış olduğu diğer herhangi bir bölgesinde veya Akdeniz'de yahut Seratan Medanın kuzeyinde kalan Kuzey Atlantik Bölgesindeki kuvvetlerine; gemilerine veya uçaklarına yapılan bir silâhlı tecavüz, addedilip 5. maddenin tatbikini gerektirecektir.

MADDE 3 — İşbu protokol Kuzey Atlantik antlaşmasına taraf olan Devletlerden herbirinin kabulünü Amerika Birleşik Devletleri Hükûmetine tebliğ etmesiyle yürürlüğe girecektir. Amerika Birleşik Devletleri Hükûmeti bu tebliğlerden herbirinin alındığı tarihi Kuzey Atlantik antlaşmasına taraf olan bilumum Devletlere bildirecektir.

MADDE 4 — Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteber olan işbu protokol, Amerika Birleşik Devletleri Hükûmeti Hazinei Evrakına tevdi olunacaktır, Mezkûr Hükûmet, protokolün musaddak suretlerini Kuzey Atlantik Antlaşmasına taraf olan diğer bilumum Devletlere verecektir.

Yukarıdaki hükümleri tasdikan adları aşağıda yazılı murahhaslar işbu protolü imzalamışlardır.

17. Ekim. 1951 de Londra'da tanzim edilmiştir.

KUZEY ATLANTİK ANTLAŞMASINA TARAF DEVLETLERCE AVRUPA SAVUNMA BİRLİĞİ ÜYESİ DEVLETLERE VERİLEN GARANTİLERE DAİR KUZEY ATLANTİK ANTLAŞMASINA EK PROTOKOLÜN KABULÜ HAKKINDA KANUN :

KABUL TARİHİ 4. Şubat. 1953

KANUN NO. 6041

MADDE 1 — Pariste 27. Mayıs. 1952 tarihinde imza edilen ve Kuzey Atlantik Antlaşmasına taraf devletlerce Avrupa Savunma Birliği Üyesi devletlere verilen garantilere dair Kuzey Atlantik Antlaşmasına ek protokol kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 — Bu kanun hükümlerini icra vekilleri heyeti yürütür.

7. 2 . 1953

KUZEY ATLANTİK ANTLAŞMASINA TARAF DEVLETLERCE AVRUPA SAVUNMA BİRLİĞİ ÜYESİ DEVLETLERE VERİLEN GARANTİLERE MÜTEALLİK KUZEY ATLANTİK ANTLAŞMASINA EK PROTOKOL

4. Nisan. 1949 tarihinde Vaşington'da imzalanan Kuzey Atlantik antlaşmasına taraf devletler 27. Mayıs 1952 tarihinde Paris'te imzalanan antlaşma ile kurulmuş olan Avrupa Savunma Birliğinin teessüsünün Kuzey Atlantik sahasının müşterek müdafaasını takviye ve Batı Avrupa memleketlerinin daha yakın birleşmesini temin edeceğine kani olarak ve Avrupa Savunma Birliğini kuran antlaşmaya taraf devletlere, Kuzey Atlantik Antlaşmasının 5. Maddesinde mezkûr garantilere müsavi garantiler veren ve işbu protokol ile aynı zamanda yürürlüğe girecek olan bir protokol imzalanmış bulunduklarını nazarı itibara alarak,

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır.

MADDE 1 —

i) Avrupa Savunma Birliği üyelerinden herhangi birinin Avrupa'daki veya Kuzey Atlantik Antlaşmasının 6 (i) maddesinde tarif edilen saha dahilindeki arazisine, veya (ii) Avrupa Savunma Birliğinin, mezkûr Antlaşma-

sının 6 (ii) maddesinde tarih edilen saha dahilindeki kuvvetlerine, gemilerine veya uçaklarına,

Karşı vukubulacak silâhlı bir taarruz, Kuzey Atlantik Antlaşmasının Taraflarına karşı bir taarruz addedilecek ve binnetice 5. maddenin tatbikini gerektirecektir.

İşbu maddenin (1) paragrafındaki «Avrupa Savunma Birliği Üyesi» tabiri, Birlik Üyesi olan aşağıdaki Devletlerden herhangi birini ifade eder. Federal Almanya Cumhuriyeti, Belçika, Fransa, İtalya, Lüksemburg ve Hollanda.

MADDE 2— İşbu protokol, Taraflardan herbirinin bunu kabul ettiğini, Amerika Birleşik Devletleri Hükûmetine ve Avrupa Savunma Birliği Konseyinin, Avrupa Savunma Birliğini kuran antlaşmanın yürürlüğe girdiğini Kuzey Atlantik Konseyine tebliğ etmeleri üzerine yürürlüğe girecektir. Amerika Birleşik Devletleri Hükûmeti, Kuzey Atlantik Antlaşmasına taraf olan bütün Devletleri, bu tebliğlerden herbirinin alındığı tarihten ve iş bu protokolün yürürlüğe girişi tarihinden haberdar edecektir.

MADDE 3 — İşbu protokol, Kuzey Atlantik Antlaşması yürürlükte kaldığı ve bu sonucu Antlaşmaya taraf olan Devletler, kendileri ve Avrupa Savunma Birliği Kuvvetleri bakımından, Kuzey Atlantik Antlaşması Taraflarına, işbu protokolde mündemiç garantilere eşit garantiler vermekte devam ettikleri müddetçe yürürlükte kalacaktır.

MADDE 4 — İngilizce ve Fransızca metinleri aynı derecede müteber olan işbu protokol Amerika Birleşik Devletleri Hükûmetinin Arşivine tevdi olunacaktır. Usulüne uygun olarak tasdikli nüshaları mezkûr hükûmet tarafından, Kuzey Atlantik Antlaşmasına ve Avrupa Savunma Birliğini kuran Antlaşmaya taraf bütün Devletlerin hükûmetlerine ulaştırılacaktır.

Yukarıdaki hususları tasdiken aşağıdaki imzaları bulunan Murahhaslar işbu protokolü imzalamışlardır.

Belçika — Paul Von Zeeland, Kanada — A.D.P. Hesney, Danimarka — Steensen Leth, Fransa — Schumann, Yunanistan — Pan. Pipinellis, İzlanda, İtalya, Lüxsenburg, Hollanda, Norveç, Portekiz, Türkiye — M. A. Tiney, A.B.D. — Dean Acheson, İngiltere.

6426 sayılı kanun 30 Haziran 1954 te kabul edilmiştir.

1. «.... Bu vergi muafiyeti A.B.D. nin herhangi bir dış yardım programı gereğince yapacağı masraflar da dahil olmak üzere, müşterek savunma gayreti uğrunda eşya tesisat ve hizmetler için A.B.D. tarafından veya onun namına Türkiye'de yapılan bütün masraflara tatbik edilecektir.
2. a) Türkiyeye ithal olunan eşyadan ve bu ithalat dolayısıyla alınan vergi, resim ve ücretler,
   b) Muamele vergisi
   c) Nakliyat resmi
   d) Harçlar ve damga resmi
   e) Elektrik cereyanı ve havagazı istihlâki üzerinden alınan devlet ve belediye vergileri ve bunların zamları
   f) Kazan ve motörlerden belediyelerce alınan resimler
   g) Dahilde tedarik olunan akar yakıtlar üzerinden alınan vergiler
   h) Telgraf ve telefon ücretleri üzerinden alınan Millî Savunma vergisi
   i) Gemi ve uçaklar dolayısıyla liman ve hava meydanlarında alınan resim ve ücretler
   j) Belediyelerce alınan ilân ve tellallık resimleri
   k) İstihlâk vergisi
   l) Mamul tütün ve içkilerden alınan inhisar resmi müdafaa ve hususî istiklâk vergileri

3. A.B.D. veya onun namına yapılan ve yukarda 1. fıkrada zikrolunan masraflara A.B.D. tâbiyetindeki şirket ve şahıslardan veya bunlar tarafından istihdam olunan A.B.D. tâbiyetindeki fertlerden alınan gelir ve kurumlar vergileri de sirayet ettirilmeyecektir.

4. Muafiyet A.B.D. tarafından finanse edilen mukaveleler dolayısıyla, müteahhitler veya bunlara karşı taahhüde girişmiş ikinci müteahhitler tarafından yapılan masrafları ile ilgili olarak, yukarda ve 2. ve 3. fıkralarda tadat olunan, eğer mevcut ise, vergi munzam vergi, resim, harç ve ücretlere de şamil olacaktır.

T.C. Hükûmeti adına — **A.B.D. Hükûmeti adına**
Fuat KÖPRÜLÜ — **Avra M. WARREN**

TRUMAN DOKTRİNİ 12. 3. 1947

..... Dünyadaki özgürlüğü seven bütün insanlar için, bağımsız ve ekonomik bakımdan sağlam bir ülke olan Türkiye'nin geleceğinin, Yunanistan geleceğinden daha az önemli olmadığı açıktır..... Savaş süresince Birleşik Amerika ve Britanya Türkiye'ye malzeme yardımı yapmışlardır.

Bununla beraber Türkiye şimdi yardımımıza muhtaçtır. Savaştan beri Türkiye ulusal bütünlüğünü koruyabilmek için gerekli olan modernleşmeyi sağlamak amacıyla Birleşik Amerika ve Büyük Britanya'dan ek yardım istemiştir. Bu bütünlük Orta Doğuda düzeni koruyabilmek için gereklidir.

Yunanistan sorununda olduğu gibi, Türkiye de gerekli yardımı alacaksa, bu yardım Birleşik Amerika tarafından yapılmalıdır. Bu yardımı sağlıyacak tek ülke biziz.

.... Bununla birlikte, totaliter rejimleri empoze etmek isteyen saldırganlara karşı özgür ulusların, özgürlüklerini ve ulusal birliklerini korumalarına yardım etmeyi istemedikçe, amaçlarımızı gerçekleştiremeyiz. Bu da, özgür uluslara doğrudan doğruya, ya da dolayısıyla totaliter rejimin empoze edilmesinin, uluslararası barış temellerini ve bu yüzden de Birleşik Amerika'nın güvenliğini sarsacağının samimiyetle itirafından başka birşey değildir.

.... Özgür ulusların kendi karakterlerini kendi isteklerine göre hazırlamalarına yardım etmemiz gerektiğine inanıyorum.

Yardımımızı malî ve ekonomik alanlarda yapmamız gereğine inanıyorum. Çünki böyle bir yardım, düzenli politik gelişmenin ve ekonomik istikrarın temeli olacaktır.

Bu tehlikeli anlarda Türkiye ve Yunanistan'a yardım etmezsek, bunun sonuçları Doğuda olduğu kadar Batıda da etkili olacaktır. Hemen ve kesin olarak harekete geçmek zorundayız...

Liderliğimizde duraklayacak olursak, belki dünya barışını ve mutlaka kendi ulusumuzun refahını tehlikeye düşürürüz.

NATO'da iktisadî işbirliği :

.... Böylece NATO, savunma külfetlerinin üye memleketler iktisadiyatı üzerine yaptığı tesirleri devamlı olarak tetkike tabi tutan yegâne milletlerarası bir teşkilâttır. Aksine olarak da memleketlerin Batı savunmasına gerçek kudretleri nisbetinde iştiraklerini temin bakımından iktisadî alandaki gelişmelerini ve aldıkları malî ve iktisadî tedbirlerin neticelerini incelemek zorundadır.

Binaenaleyh «Senelik Tetkik Komitesi» ile «Ekonomik Komite» mutad çalışmaları sırasında üye memleket-

lerin iktisadî durumlarını yakınen takibetmekte ve savunma kaynaklarını daha da kuvvetlendirmek için bu memleketleri gelişme ve kalkınma yolunda teşvik etmektedir.

Askerî Standartlaştırma Bürosu :

.... Büronun görevi NATO memleketleri askeri kuvvetleri arasında usul sahasında olduğu gibi malzeme sahasında da standardizasyonu geliştirmek ve standardizasyon antlaşmalarını tanzim etmektir.

(T a b l o 1)

Enfrastrüktür Programı
30 Eylül 1958
(onaylanmış projeler)
Kaynak: Facts about NATO £ 1 = $ 2.80 idi

1959
NATO El Kitabı
1965

Havaalanları programı £ 392 milyon
220 Havaalanı
1965'e kadar tepkili uçakların inebileceği havaalanı 200 olarak yapılmıştır.

Haberalma şebekeleri £ 156 milyon
43000 km.
1965 te 44000 km. ye çıkarılmıştır.

Yakıt elde etme sistemleri £ 136 milyon
Boru hatları 9000 km. Depo 1,9 milyon m^3 (tasarlanmıştır.)
Depo 2 milyon m^3 yapıldı.

Denizde Kolaylıklar	£ 86 milyon
Radar Haber Verme Tesisleri	£ 32 milyon
Diğer Projeler	£ 43 milyon
Toplam	£ 845 milyon

NATO'nun enfrastrüktür işleri üye memleketlerdeki sivil özel teşebbüslere ihale edilir O halde vergi muafiyeti olan A.B.D. şirketleri kolaylıkla bu ihaleleri alabilmektedir.

(Tablo 2)

İLGİLİ YILLARIN SAVUNMA BÜTÇELERİNDEN DERLENMİŞTİR

Yıllar	Yerli Kaynak		ABD Yardımı	A.B.D. Satışı	Toplam
1951	470.000.000	+	89.024.000		559.024.000
52	500.000.000	+	111.200.080		611.200.080
53	587.367.500	+	145.000.000		732.367.500
54	622.000.000	+	200.000.000		822.000.000
55	725.000.000	+	200.000.000		925.000.000
56	785.000.000	+	314.250.000		1.099.250.000
57	935.000.000	+	314.000.000		1.249.000.000
58	964.745.156	+	314.000.000		1.278.745.156
59	1.146.245.156	+	350.000.000		1.1.495.245.156
60	1.236.172.156	+	552.000.000		1.788.172.156

1961 yılına kadar olan A.B.D. yardımı (Merkez Bankasındaki A.B.D. nin hesabından doğrudan savunma bütçesine veriliyordu. 1961 ve sonrası bu yardım önce genel olarak Bütçe'ye katılmakta, oradan da savunma bütçesine aktarılmaktadır. Bu yüzden 1961 yılı ve sonrası destek yardım miktarı bilinmemektedir. 1964 ve sonrasında toplama giren 3. sütundaki miktarlar sermaye teşkili ile ilgilidir.

Yıllık	Yoğaltım		Sermaye Teşkili		Toplam
1961	2.030.252.917	+	229.758.022		2.260.010.939
62	2.307.101.805	+	306.515.791		2.613.617.596
63	2.471.826.511	+	331.237.001		2.803.063.002
64	2.568.596.300	+	292.566.000	+ 46.441.000	2.907.8033.300
66	2.698.204.301	+	261.160.002	+ 45.428.000	3.004.792.303
66	2.933.009.007	+	368.421.002	+ 78.491.000	3.337.921.009
67	3.419.861.005	+	438.483.002	+ 67.493.000	3.925.837.007

TÜSTAV

TA B L O III.

Yıllar	A.B.D. desteği ile birlikte Savunma Gideri		A.B.D. nin yaptığı Malzeme yardımı (Satışı)		Toplam Savunma Gideri
1953	732.367.500	+	700.000.000	=	1.432.367.500
1954	822.000.000	+	700.000.000	=	1.522.000.000
1955	925.000.000	+	700.000.000	=	1.625.000.000
1957	1.249.000.000	+	500.000.000	=	1.749.000.000

Bu 4 yılın dışında A.B.D. nin yaptığı malzeme yardımı (satışı) açıklanmamış olduğundan kıyaslarımızı bu rakkamlara göre yapıyoruz.

(Tablo 4)

TOPLAM SAVUNMA GİDERİ İÇİNDE YATIRIM HARCAMALARI

Yıllar	Miktar	Oran
1953	45.409.048	% 029
1954	41.540.000	% 0272
1955	71.465.000	% 0402
1957	60.521.500	% 034

TÜSTAV

(Tablo 5)

Ülkeler	savunma masraflarının bütçelerine oranı 1964 - 65 Yılı Nato üyelerinin	1964-65 yılı savunma giderleri (milyon dolar)	Üyelerinin asker sayısı (1000 olarak)	1963'de kişi başına gelir (Dolar olarak)	Silâh altındaki lerin (15-64) yaşındaki Erkek nüfusa oranı
A.B.D.	%55	50.450	2690	2490	% 4,4
Batı Almanya	%36,9	5.054	430	1315	" 2,4
İngiltere	" 27	5.596	425	1252	" 2,5
Türkiye	" 25	322	480	189	" 5,6
Yunanistan	" 25	210	162	388	" 6
Kanada	" 22,7	1.413	120	1583	" 3,5
Fransa	" 21	4.270	620	1251	" 4,2
Hollanda	" 19	725	123,5	978	" 4,2
Norveç	" 19	269	37	1172	" 3,2
İtalya	" 16,6	1741	480	696	" 2,9
Portekiz	" 14	72	108,5	263	" 3,9
Danimarka	" 13,6	238	52	1260	" 3,5
Belçika	Bilgi yok	504	110	1180	" 3,7
Luxenburg	" "	7,7	5,5	978	" 4,8

Türkiye NATO'nun gerek içeride ve gerekse dışarı- daki harcamalarının % 3,25 ine katılmaktadır.

TÜSTAV

NATO'nun İşbirliği Yaptığı İktisadî Örgütler (Kaynak: Nato el kitabı)

İktisadî İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâtı.....O.E.C.D
Gümrük tarifeleri ve Ticaretle ilgili Genel Anlaşma Teşkilâtı...G.A.T.T
Milletlerarası Para Fonu.....I.M.F
Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası.....I.B.R.D
Milletlerarası Malî Şirket.....I.F.C
Avrupa Ekonomik Komisyonu.....E.C.E
Avrupa Ekonomik Birliği.....E.E.C
Avrupa Kömür Çelik Birliği.....E.C.S.C
Avrupa Altın Enerjisi Birliği.....Euratom
Avrupa Serbest Mübadele Ortaklığı.....E.F.T.A

YORUM

Bu durumda NATO'yu diğer örgütlerden ve onların işleyişinden yalıtmak uluslararsı sömürü düzeninin kurduğu ağı bir yanı ile ve yetersiz olarak ele almak anlamını taşır.

Türkiye ile A.B.D. arasında ulusal savunmamıza yardımın ne şekilde yapıldığına bakalım. (Konuyu, daha yeterli olması bakımından NATO değil de Türkiye ile A.B.D. arasındaki savunma ilişkileri olarak ele aldık)

1951 de nbaşlayarak A.B.D. T.C. Merkez Bankasındaki hesabından savunma bütçesini destekleyici krediler açıyor. 1951 de 89 milyon T.L. olan bu krediler 1960 da 552 milyon T.L. na ulaşıyor. Bu kredilerin çoğu her yıl 4 no. lu savunma giderlerine aktarılıyor. 1955 i bu bakımdan örnek verelim. 1955 te 200 milyon TL. nin 193.553.000 TL. tutan kısmı bu 4 No. lu giderlere harcanmıştır. 4 No. lu giderler: Isıtma, aydınlatma, yakacak, tayınat, giyecek, teçhizat, malzeme, sağlık ve ecza.

Bu giderler Du Pont de Nemours, Imperial Chemical Industries (İngiliz tröstü), U.S. Steel Co., Bethlehem Steel Co. ve bunlara bağlı firmalara ödenmektedir.

Ordunun yoğaltım gücünü arttırmak için (bütçede aynen bu ifade var) yoğaltım gücü arttırıldığı halde bu yoğaltım miktarını karşılayacak yatırım yapılmamıştır. Ordunun yoğaltım gücü bir kere arttı mı yeni bir harcama seviyesine gelmiş ve dengesi bozulmuş demektir. Ordunun bu yoğaltım gücünü azaltması söz konusu değildir. Yatırımların yok denebilecek kadar azlığı ise savaş araç ve gereçlerinin devamlı olarak ve dışarıdan sağlanmasını gerektiriyor. Savunma giderlerinin dış etki ile önce dengesi bozuluyor, denge bozulunca savaş araç ve gereçlerini dışarıdan almak zorunda kalıyoruz ve dışardan aldıkça denge bozuluyor. Böylece ekonomik bakımdan bağlılık Türkiye'nin savunma politikasını gittikçe daha fazla dışarıya bağlıyor. Türkiye'nin savunma gücü Türkiye dışında A.B.D. nin ekonomik dengesini sağlama amacıyla şartlandırılıyor.

Gelişmiş bir ülke olan Amerika Birleşik Devletlerinde savunma harcamalarının yüksekliği ekonomisindeki talebi arttırmak içindir. Çünkü gelişmiş teknik, üretim fazlası bırakmaktadır. Bu üretim fazlasının talep edilmeyişi gelecek yılda stok bırakacağından üretimin kısılmasına sebeb olacaktır. Bu ise Vietnam harbine ve askere alınan kimselerin sayısına rağmen bir türlü %4 civarından ayrılmayan işsizler kitlesini çoğaltacak kapitalist sistemi çökme tehlikesiyle karşı karşıya bırakacaktır. Bunu önlemek Keynesgil talep yaratmakla (devletin harcamalarını arttırmasıyla) olabilecektir. Nitekim bütçesinin %55 ini Amerika Birleşik Devletleri bu harcamalara ayırıyor. Türkiye ise bir az gelişmiş ülkedir. Öyle olduğu halde bütçesinin önemli bir kısmını %25 ini savunma harcamalarına ayırmaktadır. (Tablo 4, birinci sütun). Tablo 4, dördüncü sütunda görüldüğü gibi kişi başına geliri en düşük $ 189 NATO ülkeleri içinde sonuncudur. Fransa, İtalya, Kanada gibi gelişmiş ülkelerin daha üstünde bir oranda savunma harcamalarına bütçesinde yer vermektedir. Üstelik bu harcamalar yatırım (kendi kendine yetme için) niteliğinde de değildir. Türkiye'nin gelişmiş bir tekniği ve dolayısıyla üretim fazlası ve de bunun talep edilmesi diye bir problemi yoktur. Fakat Amerika Birleşik Devletlerinin vardır.

Türkiye kişi başına gelir bakımından sonuncu olduğu halde bütçesinde savunma harcamalarına ayırdığı yer bakımından dördüncüdür. Ve bu oran Türkiye'nin gelişme çabasına da set çeker (çünki kaynaklarını gelişme amacıyla kullanma yerine, prodüktif olmayan alanlara harcamaktadır). Bununla birlikte Amerika Birleşik Devletleri Türkiye'yi fazla zorlayamamaktadır. Nitekim harcama miktarları bakımından Türkiye $ 322 milyon ile dokuzuncu gelmektedir. II. Dünya harbinden kalma demode olmuş hattâ kullanılmış, bugünün savaş tekniğine hiç uymayan ve kendisi gibi yedek parçası da Türkiye'de yapılmadığından istediğimiz zaman kullanamayacağımız silâhlarla Türk ordusu bugünün savaşlarına uyamaz duruma getirilmiş, ve bu eksikliği insan sayısıyla gidermeye çalışması sağlık verilmiştir. Türkiye bu bakımdan 480 bin ile üçüncüdür. Jandarmayı da katarsak Fransayı bile geçiyoruz. (Bugün Fransa ordusunu NATO'dan çekmiş olduğundan biz Amerika Birleşik Devletlerinden sonra en kalabalık orduyu tutuyoruz. Tablo 4, 3. sütun).

Bütün bunlar Türkiye'nin gerçeklerinin Amerika Birleşik Devletlerinin ve kapitalizmin gerçeklerinden başka hattâ onlara zıt olduğunu gösterir. Bu veriler ise ne ekonomik bakımdan ne de savunma bakımından Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında ortak çıkarlar bulunmadığını tanıtlar. Türkiye için tek yol NATO'dan ayrılmak, kendi kaderini, kendi gerçeklerine ve çıkarlarına göre çizmeye çalışmaktır.

TUSTAV

KAYNAKLAR :

1 — 1951 - 67 Bütçe Komisyon raporları
2 — Düstur III. tertip cilt 33; 34; 35
Nato el kitabı
4 — Facts about NATO
5 — Amerikan Tarihinin Yaşayan Belgeleri
6 — İktisadî Buhran ve monopoller (Şerif Hulûsi)
7 — Millî Savunma Stratejisi «Konferans»

Haydar Tunçkanat